

MEMÒRIA DE LES ACTIVITATS DE
L'ACADÈMIA DE JURISPRUDÈNCIA I LEGISLACIÓ
DE CATALUNYA *

Curs 1987-88

per

RAMÓN BADENES GASSET

Acadèmic - Secretari

INAUGURACIÓ DEL CURS QUE AVUI ES CLAUSURA

El dia 15 de desembre de 1987, a la Sala d'Actes de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona, va tenir lloc la sessió inaugural del curs 1987-88. Va presidir l'acte l'Honorable Senyor Conseller de Justícia, Sr. Joaquim Xicoy i Bassegoda, acompanyat pel President de l'Acadèmia, Sr. Josep J. Pintó i Ruiz, pel Degà del Col·legi d'Advocats de Barcelona, Sr. Josep M. Antràs i Badia, pel Sr. Enric Lescumberri i Martí, Magistrat, en representació del President de l'Audiència Territorial, pel Sr. Josep M. Vilaseca i Marcet, Acadèmic i President de la Comissió Jurídica Assessora de la Generalitat de Catalunya, pel Sr. Narcís Ranera i Cahís, Degà del Col·legi de Procuradors dels Tribunals de Barcelona, per la Sra. Encarna Roca i Trias, Tresorera de l'Acadèmia i pel Sr. Rafael Gómez de Membrillera, Censor de l'Acadèmia.

Oberta la sessió, l'Honorable Sr. Conseller va concedir la paraula al Secretari de la Corporació, Sr. Josep M. Puig Salellas, el qual va donar lectura a la Memòria de les activitats de l'Acadèmia corresponent al curs 1986-87.

L'Acadèmia havia encarregat el discurs inaugural a l'Acadèmica Sra. Encarna Roca i Trias. Aquest va versar sobre el tema «Principi d'igualtat i discriminació per raó de sexe». Després d'una primera part dedicada a estudiar els significats generals que el Tribunal Constitucional ha atribuït a l'article 14 de la Constitució, va abordar la problemàtica de les discriminacions per raó de sexe en dues grans àrees: la laboral i la civil.

---

* Versió catalana.

En l'àrea laboral, la Constitució estableix el principi d'igualtat de salari per igualtat de treball, però la dificultat sorgeix — segons la mateixa Dra. Roca — quan ha de determinar-se si un treball és igual a un altre. Posa de manifest que, en alguns casos estudiats pel Tribunal Constitucional, la discriminació es produïa en l'home i no en la dona: supòsits de les hores extraordinàries dels Ajudants Tècnics Sanitaris femenins i pensions de viduïtat dels homes.

En l'àrea civil, destaca l'eliminació de discriminacions després de l'any 1975, si bé assenyala que encara n'hi ha algunes que han de considerar-se derogades per la Constitució. Finalment es refereix a l'atribució del règim de béns del matrimoni per raó del veïnatge civil del marit, la qual cosa es manté encara subsistent.

CONTINUACIÓ DE LA LABOR DEL CURS ANTERIOR

Durant el curs (15 de desembre 1987 - 13 de desembre de 1988), la Corporació ha celebrat tretze sessions plenàries. Continuant la labor realitzada durant el curs anterior, el tema de l'eventual reforma de la regulació vigent de les lletimes en la Compilació del Dret Civil de Catalunya ha estat el tema d'atenció preferent i de discussió continuada.

S'ha arribat, després d'una laboriosa tasca, a un text definitiu per a ser lliurat a la Conselleria de Justícia, presentat per la ponència integrada pels Acadèmics Srs. Josep Guàrdia Canela, Josep M. Puig Salellas, Robert Follia Camps i Lluís Roca-Sastre Muncunill.

S'abandona el criteri actual segons el qual es considera la lletítima com a *pars valoris bonorum*. Se la configura com un dret de crèdit i desapareix, per tant, l'afecció real de l'actual article 140 de la Compilació. D'aquesta manera, la lletítima no donaria lloc a cap assentament en el Registre de la Propietat, tal com estableix l'article 15 de la vigent Llei Hipotecària. En canvi, es mantindria l'extinció per prescripció de trenta anys, ja que la introducció d'un termini de prescripció curt podria fer més difícils les relacions entre els legítimaris i l'hereu o hereus quant a la valoració i assignació de béns.

La lletítima dels ascendents es reduïria solament als pares, circumstància que permetria regular en un sol precepte el tractament dels drets legítimaris dels pares matrimonials, dels no matrimonials i dels adoptius.

S'ampliarien les facultats del causant, el qual podria, pel que fa referència al pagament de la lletítima, dispensar-ne els interessos o establir-ne una quantia diferent de l'interès legal. A més, s'admetria com a regla general la renúncia pactada en les donacions entre ascendents i descendents.

En matèria de preterició errònia, el vigent article 141 de la Compilació con-

cedeix el dret de demandar la nul·litat total del testament únicament en aquests casos: en els supòsits de preterició del legitimari que sigui fill o descendent del testador nascut o que hagi arribat a ser legitimari després d'haver estat atorgat el testament o l'existència del qual ignorés el causant en testar. S'estableix, però, l'excepció que no podran demandar la nul·litat del testament, sinó solament reclamar la llegítima, en el supòsit que els hereus instituïts siguin el cònjuge o uns descendents del testador. Doncs bé, en la reforma proposada es concretaria que aquests casos han de ser d'institució d'hereu en tot el patrimoni relicte, i se substituiria la referència genèrica als descendents per una de més concreta a un fill o a un descendent per una de més concreta a un fill o a un descendent ulterior del testador si, en atorgar-se el testament, aquest tingués més d'un fill o almenys un fill i una estirpe del fill premort. Es tracta de mantenir l'eficàcia de l'elecció de l'hereu únic, quan aquesta elecció ha tingut lloc en una situació en què el testador podia escollir entre més d'un fill o estirpe de fill o fills premorts. En resum, s'ofereix una presa de posició respectuosa encaminada al manteniment de la unitat del patrimoni relicte.

Això de banda i al marge d'aquestes modificacions, el text proposat ha procurat de respectar-ne la redacció actual.

Queda un aspecte sobre el qual l'Acadèmia encara no s'ha pronunciat. Fa referència a la posició que s'hauria d'adoptar, en relació amb el procediment de jurisdicció voluntària que preveu l'article 137 de la Compilació, en el cas que el legitimari no estigui d'acord amb els béns assenyalats per l'hereu quan aquest hagi optat pel pagament en espècie. Evidentment aquest procediment resulta inoperant, ateses les dificultats de realització que presenta.

RENOVACIÓ DE LA JUNTA DIRECTIVA

Havent-se de renovar, segons les disposicions dels Estatuts de l'Acadèmia, els càrrecs de President, Secretari i Censor de la Junta Directiva, ostentats respectivament pels Srs. Pintó Ruiz, Puig Salellas i Gómez de Membrillera, se'ls sol·licita per unanimitat que acceptin de renovar-los per un altre període, cosa que els esmentats senyors no accepten. Realitzada l'elecció, queden designats els Srs. Figa, Badenes i Vilaseca, i s'elegeix el Sr. Font i Rius per al càrrec de Vice-president, càrrec que queda vacant en ser designat el Sr. Figa per al càrrec de President.

Els nous components de la Junta Directiva han estat elegits per unanimitat en la sessió del 9 de febrer de 1988. En la mateixa sessió, accepten els seus respectius càrrecs i n'assumeixen les funcions. Per tant, la Junta Directiva queda constituïda de la següent forma:

President: Lluís Figa i Faura.
 Vice-President: Josep M. Font i Rius.
 Censor: Josep M. Vilaseca i Marcet
 Tresorera: Encarna Roca i Trias.
 Secretari: Ramon Badenes Gasset.
 Vice-Secretari: Felip Tallada i d'Esteve.

PROVISIÓ DE LA VACANT PRODUÏDA PER LA MORT DEL SR. FAUS

A fi de cobrir la vacant produïda per la mort del Sr. Faus i Esteve (Medalla «Antoni Maria Borrell i Soler»), els Acadèmics Srs. Puig Salellas, Polo Díez i Fernández de Villavicencio van proposar la Sra. Alegria Borràs i Rodríguez. No es van presentar altres candidatures. En la sessió del 23 de febrer de 1988, el senyor Puig Salellas va fer la presentació de la Dra. Borràs, el curriculum de la qual havia estat enviat a tots els Srs. Acadèmics. Realitzat l'oportú escrutini, el Sr. President va manifestar que quedava proclamada Acadèmica electa la Sra. Alegria Borràs Rodríguez.

REFERÈNCIA A TEMES OBJECTE D'ESTUDI

El Sr. Casals i Colldecarrera, en la sessió del 8 de març, va advertir l'interès de les qüestions referents a la liquidació de béns en els casos de ruptura d'una unió estable no matrimonial, supòsit que contempla la sentència de la Sala Primera de l'Audiència de València de 3 de juny de 1987. En sessions posteriors, el 26 d'abril i el 10 de maig, es va considerar una sentència del jutjat de Màlaga de 25 d'abril de 1988 i una altra de l'Audiència de Palma de Mallorca d'1 de juny de 1987. El Sr. Casals resumeix dient que la solució a què s'arriba depèn en cada cas de les proves que es practiquin. El Sr. Polo opina que, davant de la falta de llei aplicable, cal acudir a les altres fonts del dret.

El Sr. Pou d'Avilés, en les sessions del 8 i del 22 de març, va presentar una comunicació sobre «el derecho al honor, a la intimidad personal y familiar y a la propia imagen», amb aportació de jurisprudència recent. Les qüestions abordades, de rellevant actualitat, van ser objecte de valoració i de comentari per part dels Srs. Acadèmics.

En l'examen de sentències recents del Tribunal Suprem, el Sr. Pou d'Avilés, en la sessió del 12 d'abril, va sotmetre a la consideració dels Srs. Acadèmics la del 25 de juny de 1987 (Sala del Penal) i la del 21 de desembre de 1987, de caràcter laboral. En la primera, no s'admet la presumpció d'innocència a pesar de la in-

existència de proves practicades en el judici oral, per la qual cosa el Sr. Pérez Vitoria va observar que això podria constituir una doctrina molt perillosa. En la sentència de caràcter laboral s'estableix el criteri que la Notaria és una empresa, però una empresa *sui generis*, a la qual no són aplicables diferents normes laborals.

La Junta Directiva i el ple de l'Acadèmia van tractar altres qüestions de caràcter divers.

En finalitzar aquest curs, queden pendents d'estudi alguns temes de rellevant interès com és el dels conflictes de lleis en matèria de forma de les disposicions testamentàries i el del projecte de Conveni de la Conferència de l'Haia de Dret Internacional privat sobre la llei aplicable a les successions per causa de mort. Se'n tractarà durant el curs que tot seguit s'inaugurarà.

* * *

En el capítol de congratulacions, en la sessió del 27 d'abril, es va fer constar en acta la felicitació al Sr. Pintó Ruiz per haver estat elegit President de la Confederación Española de Cajas de Ahorros (CECA); en la sessió de 10 de maig, es va felicitar el Sr. Argullol Murgades per haver estat nomenat Degà de la Facultat de Dret de la Universitat Autònoma de Barcelona; i finalment, al Sr. Noguera Guzman, li ha estat concedida la Medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya. Aquesta Corporació — de la qual el Sr. Noguera és membre numerari — va assistir a l'acte solemne que, sota la Presidència del Molt Honorable Sr. President de la Generalitat de Catalunya, va tenir lloc el dia 22 de novembre de 1988 i on el també Acadèmic Sr. Puig Salellas va traçar la semblança biogràfica de l'homenatjat.

Barcelona, 13 de desembre de 1988